

Inhoudsindicaties:

B25.7 KO. Benoeming van twee ouderlingen. De toetsing of beide broeders in leer en leven toegewijd en trouw zijn aan de Here is slechts voorbehouden aan de kerkenraad. De generale synode kan in hoger beroep de besluitvorming van de kerkenraad op dit punt dan ook slechts marginaal toetsen. Het beleid van de kerkenraad ten aanzien van de kerkdiensten in het algemeen, inclusief de daarbij behorende exegetische vragen, kunnen in het kader van dit hoger beroep niet aan de orde komen.

Uitspraak van de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederlanden van Meppel, bijeen te Elspeet

inzake:

het hoger beroep van X. te Y. tegen de uitspraak van de classis Noord-Brabant-Limburg waarbij het beroep van appellant, gericht tegen de beslissing op bezwaar van de kerkenraad van Y. om niet terug te komen op de benoeming van twee ouderlingen, ongegrond is verklaard.

I. Materiaal

1. het bezwaarschrift d.d. 1 juli 2016 van appellant tegen de bevestiging van twee broeders in het ambt van ouderling;
2. de beslissing op bezwaar d.d. 2 juli 2016 van de kerkenraad, waarbij hij geen grond ziet om op de benoeming van de twee ouderlingen terug te komen;
3. het beroepschrift d.d. 5 augustus 2016 van appellant aan de classis Noord-Brabant-Limburg
4. het verweerschrift van de kerkenraad d.d. 4 november 2016 naar aanleiding van het ingediende beroepschrift;
5. het verslag van de hoorzitting d.d. 10 november 2016 van de deputaten beroepszaken van de classis;
6. de mondelinge toelichting d.d. 10 november 2016 van appellant op zijn beroepschrift, gehouden tijdens de hoorzitting d.d. 10 november 2016;
7. een afschrift van Kruispunt d.d. 25 mei 2014, waarin de kerkenraad schrijft dat hij van mening is dat de hele gemeente hoort samen te komen tijdens de zondagse diensten onder verwijzing naar 1 Korintiërs 12 en Hebréeën 10:25;
8. een gedeelte van de notulen van de vergadering van de classis d.d. 17 november 2016, waar het beroepschrift van appellant is behandeld;
9. de uitspraak d.d. 9 maart 2017, verzonden op 20 maart 2017, van de classis op het beroepschrift van appellant;
10. het hoger beroepschrift d.d. 21 april 2017 van appellant aan de generale synode;
11. een nadere beknopte toelichting van appellant op het hoger beroepschrift d.d. 24 april 2017, bedoeld ter vervanging van de mondelinge toelichting op de hoorzitting.

II. Procesverloop

1. Bij brief van 1 juli 2016 tekent X. bezwaar aan tegen de bevestiging van twee broeders in het ambt van ouderling. Zijn bezwaar betreft het gegeven dat de broeders de middagdiensten in de regel niet bezoeken en in een gesprek van appellant met betrokkenen is gebleken dat de benoeming tot

- ouderling voor hen geen reden is om daar verandering in te brengen. Appellant wijst de kerkenraad op twee zaken:
- a. in de bijbel worden we vermaand om onze samenkomsten niet te verzuimen, maar elkaar juist aan te moedigen (Hebreeën 10:25). Als we dan daadwerkelijk geloven dat de Here ons roept kunnen we zo'n aansporing toch niet naast ons neerleggen;
 - b. met alle kerken in ons land zijn we overeengekomen om zondags tweemaal een dienst te beleggen. Als we daadwerkelijk geloven dat de Here ons roept weliswaar bij monde van de kerkenraad, kunnen kerkenraadsleden toch niet wegblijven. Ook daarin moet toch ons 'ja, ja' en ons 'nee, nee' zijn. Het onderwijs en voorgaan in de gemeente wordt anders ernstig geschaad.
2. De kerkenraad neemt op 2 juli 2016 een beslissing op het bezwaarschrift en ziet in het bezwaar geen grond om terug te komen op de benoeming van beide broeders. De kerkenraad voert daartoe aan dat hij niet ontkent dat hier een thema speelt waarover ook binnen de kerkenraad verschillend wordt gedacht. Tegelijk heeft kerkenraad gezamenlijk uitgesproken dat hij niemand, ook (kandidaat)ouderlingen niet, wil verplichten tot het regelmatig bezoeken van beide diensten. Hebreeën 10:25 roept op om de samenkomsten niet te verzuimen. Wanneer de betrokken broeders structureel hele zondagen wegbleven uit de dienst, zou het bezwaar terecht zijn. Dat is echter niet het geval. Ook de kerkorde is in artikel C36.1 terughoudend in zijn formulering. Er is ruimte voor kerkelijke bezinning. Lopende die bezinning geeft de kerkenraad appellant en anderen de ruimte om hierin een eigen afweging te maken.
3. Op zondag 3 juli 2016 worden beide broeders in het ambt van ouderling bevestigd.
4. Bij brief van 5 augustus 2016 gaat appellant bij de classis in beroep tegen de beslissing op zijn bezwaar. Hij is van mening dat de kerkenraad voorbij gaat aan het principiële karakter van zijn bezwaar. Hij vraagt de classis zich uit te spreken over de juistheid van de volgende beweringen:
- a. in de Bijbel worden we vermaand om onze samenkomsten niet te verzuimen, maar elkaar juist aan te moedigen (Hebreeën 10:25). Als we dan daadwerkelijk geloven dat de Here ons roept mogen we zo'n aansporing toch niet naast ons neerleggen;
 - b. het geen gevolg geven aan de oproep van de Here kan niet straffeloos terzijde gelegd worden, ook niet door een onderlinge uitspraak van elkaar niet verplichten;
 - c. met alle GKV-kerken in ons land zijn we overeengekomen om zondags tweemaal een dienst te beleggen. Als we daadwerkelijk geloven dat de Here ons roept weliswaar bij monde van de kerkenraad, kunnen kerkenraadsleden zelf toch niet wegblijven. Ook daarin moet toch ons 'ja, ja' en ons 'nee, nee' zijn. Het onderwijs en voorgaan in de gemeente wordt anders ernstig geschaad.
- De gronden onder a en c waren ook onderdeel van het bezwaar bij de kerkenraad. Appellant verzoekt de classis te beargumenteren indien de classis één of meerdere beweringen als niet juist oordeelt.
5. De kerkenraad voert bij brief van 4 november 2016 verweer tegen het ingestelde beroep. Met betrekking tot *onderdeel 4.a.* heeft de kerkenraad een nadere analyse gemaakt van Hebreeën 10:25. De oproep in dit bijbelgedeelte betreft de volharding in het geloof. De essentie van deze tekst zit in vers 24: laten we opmerkzaam blijven en elkaar aansporen lief te hebben en het goede te doen. Vervolgens wordt de oproep gedaan om niet weg te blijven van de samenkomsten maar elkaar juist te bemoedigen. Hieruit is niet het verbod om weg te blijven uit de kerkdiensten af te leiden. De kern is juist de oproep om elkaar te bemoedigen.
- Met betrekking tot *onderdeel 4.b.* deelt de kerkenraad de mening van appellant niet: de regel van twee keer per zondag een dienst beleggen is een goede traditie maar niet een goddelijk gebod. Met betrekking tot *onderdeel 4.c.* meent de kerkenraad dat ook artikel C36.1 van de kerkorde ruimte creëert voor de interpretatie zoals bij onderdeel 4.b. weergegeven.
- Verder merkt de kerkenraad nog op dat naar zijn mening bij de talstelling en verkiezing van ambtsdragers essentieel is dat ouderlingen voldoen aan de eisen die aan betrokkenen in Gods Woord gesteld zijn. Het gaat dan niet enkel over het kerkbezoek maar vooral over leer en leven van betrokkenen (1 Timoteüs 3; Titus 1). Het gaat daarbij niet om het realiseren van een bepaalde gewoonte of traditie maar om de levende relatie met onze Here zelf en toewijding en trouw in de dienst aan Hem. Iemand die de gewoonte heeft om op zondag eenmaal naar de kerk te gaan, kan dus op tal worden gezet, tenzij die eenmalige kerkgang een uiting is van een gebrek aan toewijding

en trouw. Het gebrek aan toewijding en trouw is in dat geval zichtbaar in het hele functioneren van betrokkene in de gemeente. Criterium voor talstelling is dus met name toewijding aan God in leer en leven en niet enkel de kerkgang.

6. Op 10 november 2016 houden drie deputaten beroepszaken van de classis een hoorzitting, waar appellant en een afvaardiging van de kerkenraad het woord hebben gevoerd. Appellant is van mening dat de kerkenraad zijn bezwaar heeft afgewezen zonder daadwerkelijk in te gaan op zijn verwijzingen naar de Bijbel en de kerkorde. Naar zijn mening wordt het principiële karakter van zijn bezwaar hiermee genegeerd en teruggebracht tot iets waar je interne afspraken over maakt. In de reactie van de kerkenraad komt de suggestie door alsof appellant verplichtingen zou willen opleggen over kerkbezoek van (kandidaat-)ouderlingen. Hij gaat vervolgens nader in op de drie door hem in zijn beroep aangedragen punten.

Met betrekking tot *onderdeel 4.a.* merkt hij aanvullend op dat Hebréeën 10:25 weliswaar geen term als verbod op het wegblijven van de samenkomst hanteert, maar wel duidelijk aangeeft wat het betekent om elkaar te bemoedigen. Als de Here dan zo roept mogen we volgens appellant zo'n aansporing toch niet naast ons neerleggen.

Met betrekking tot *onderdeel 4.b.* wijst appellant in verband met de oproep van de Here vooral op het ambt van opziener. Onder verwijzing naar Romeinen 13 is het samenroepen van de gemeente door de kerkenraad een oproep met gezag en niet slechts een optie. Wegblijven uit de eredienst staat dan ook op gespannen voet met de oproep in Hebréeën 13. Gezien de verantwoordelijkheid dienen kerkenraadsleden hierin de gemeente voor te gaan en ook op dit terrein aan te sporen. Appellant beaamt dat de Bijbel geen goddelijk gebod geeft om tweemaal per zondag een dienst te beleggen. De Here roept bij monde van de kerkenraad de gemeente samen. Dan staat het ons niet vrij om zomaar weg te blijven.

Met betrekking tot *onderdeel 4.c.* meent appellant dat de kerkorde met de woord 'in de regel' ruimte laat voor uitzonderingssituaties. Dat is iets anders dan in de regel afwezig zijn.

Tijdens de hoorzitting heeft de kerkenraad gezegd te onderkennen dat er binnen zijn gemeente verschillende opvatting zijn over de invulling van het ambt in relatie tot het bezoek van de tweede kerkdienst. Ook over artikel C36.1 van de kerkorde verschillen de kerkenraad en appellant in interpretatie.

7. Op 17 november 2016 behandelt de classis het beroepschrift van appellant aan de hand van het advies van haar deputaten. De classis verzoekt deputaten om zijn advies op basis van hetgeen in de vergadering aan de orde is geweest te heroverwegen.
8. Op 9 maart 2017 wordt het herziene advies van deputaten door de classis besproken. De classis verklaart vervolgens het beroep van appellant op alle onderdelen ongegrond. De uitspraak wordt bij brief van 20 maart 2017 aan appellant toegezonden. De classis baseert haar uitspraak op de volgende gronden:

- a. met betrekking tot *onderdeel 4.a.*: appellant toont niet aan dat Hebréeën 10:25 gaat over de zondagse samenkomsten zoals wij die kennen; daarom is zijn conclusie dat we zo'n aansporing niet naast ons neer mogen leggen ongegrond;
- b. met betrekking tot *onderdeel 4.b.*: appellant toont niet aan dat de Here ons tweemaal naar de kerk roept dus is zijn conclusie dat het geen gevolg geven aan deze oproep bestraft zou worden ongegrond;
- c. met betrekking tot *onderdeel 4.c.*: appellant beroept zich op de kerkorde, waarin is neergelegd dat de kerkenraad in de regel, zondags tweemaal samenroept voor een openbare kerkdienst. Het beroep spitst zich toe op het niet bezoeken van een door de kerkenraad belegde dienst door leden van de kerkenraad zelf. Gezien het feit dat de kerkorde niet expliciet spreekt over het bezoeken van samenkomsten is ook dit argument ongegrond. Verder heeft de kerkenraad een eigen verantwoordelijkheid en bevoegdheid om de Bijbelse geschiktheid voor het ambt te wegen, waarin leer en leven van beide betrokkenen zijn beoordeeld. Hieruit is gebleken dat eenmalige kerkgang van deze broeders geen uiting is van een gebrek aan toewijding en trouw. Ook daarom is het beroep ongegrond.

9. Op 21 april 2017 gaat appellant tegen de uitspraak van de classis in hoger beroep bij de generale synode. De overwegingen van de classis zijn teleurstellend en doen naar zijn mening geen recht aan de bij de kerkenraad en vervolgens bij de classis ingediende bezwaren. Belangrijker is volgens appellant dat zodoende de eenheid van de gemeente op de tocht blijft staan en dat ook de

geloofwaardigheid van de ambten onder druk komt. Hij verzoekt de generale synode te beargumenteren indien de synode één of meerdere van de drie beweringen – zoals beschreven onder punt 4 in het vorenstaande - als niet juist oordeelt. Tevens verzoekt hij de generale synode uit te spreken dat zij van mening is dat de hele gemeente hoort samen te komen tijdens de zondagse diensten, waarvoor de basis gevonden wordt in 1 Korinthe 12 en Hebrëeën 10: 25.

10. Appellant brengt het volgende in tegen de overwegingen, verwoord onder punt 8 in het vorenstaande, waarop de classis haar uitspraak heeft gebaseerd:
- a. met betrekking tot *onderdeel 4.a.*:
 - i. de classis kiest voor haar besluit een zeer formele benadering maar zij spreekt niet uit of het in Hebrëeën 10:25 wel of niet over de zondagse samenkomsten gaat. Het niet aantonen geldt nu als reden voor het ongegrond verklaren. Maar het onderwijs aan, en het dienen door de gemeente blijft zo buiten beeld terwijl dat wel de grondtoon is van het bezwaar van appellant aan de kerkenraad;
 - ii. tijdens de hoorzitting van 10 november 2016 bestond er geen enkele onduidelijkheid of het in Hebrëeën 10:25 gaat over onze zondagse samenkomsten. Noch de kerkenraad, noch de deputaten noch appellant hebben tijdens de hoorzitting de noodzaak gevoeld om dat apart te bespreken;
 - iii. in Hebrëeën wordt ook geen enkele vorm van samenkomst uitgesloten, dus ook onze huidige zondagse samenkomsten niet.
 - b. met betrekking tot *onderdeel 4.b.*:
 - i. het is de kerkenraad die in zijn verweer suggereert dat appellant de instelling van twee kerkdiensten op zondag als een gebod van de Here ziet. De classis neemt die suggestie van de kerkenraad wel als feit over zonder zorgvuldige verificatie vooraf. Appellant heeft niets geschreven, gezegd of ooit bedoeld.
 - ii. op 17 november 2016 heeft appellant een deel van de classisvergadering mogen bijwonen om een toelichting te geven op het door hem ingediende beroep. Toen heeft hij aangegeven dat het er niet om gaat of twee diensten op zondag een gebod van de Here is, maar dat het gaat om afzijdig blijven van diensten belegd door de kerkenraad;
 - iii. een discussie starten over het aantal diensten op zondag leidt af van de zaak waar appellant bezwaar tegen gemaakt heeft. Namelijk het structureel verzuimen van samenkomsten die door de kerkenraad zijn belegd. Hiermee verwordt het deelnemen aan de samenkomsten tot een optie.
 - c. met betrekking tot *onderdeel 4.c.*:
 - i. voor het deelnemen aan de diensten beroept appellant zich niet op de kerkorde maar op de Bijbel en wel op Hebrëeën 10:25;
 - ii. ook de Heidelbergse Catechismus leert ons in vraag/antwoord 103 '...en dat ik vooral op de sabbat, dat is op de rustdag, trouw tot Gods gemeente zal komen om Gods Woord te horen, de sacramenten te gebruiken, God de Here publiek aan te roepen en de armen christelijke barmhartigheid te bewijzen'. Dat is toch wat we belijden en waar de ambtsdragers apart voor tekenen in het bindingsformulier.
 - iii. in zijn verslag schrijft de kerkenraad in het kerkblad 'Kruispunt': 'De raad is van mening dat de hele gemeente hoort samen te komen tijdens de zondagse diensten. De basis hiervoor vinden we in 1 Kor 12 en Hebrëeën 10: 25';
 - iv. in het 3e punt doet hij dan ook de oproep dat ons 'ja', 'ja' moet zijn en ons 'nee', 'nee'. Hier niet aan voldoen zet druk op de geloofwaardigheid van het ambt. Helaas geeft de classis daar geen aandacht aan.

III. Ontvankelijkheid

De uitspraak van de classis van 9 maart 2017 is aan appellant toegezonden op 20 maart 2017. Appellant heeft hoger beroep ingesteld bij brief van 21 april 2017, op dezelfde datum per e-mail ontvangen. Appellant heeft conform artikel F77.2 van de kerkorde tijdig hoger beroep ingesteld en is daarmee ontvankelijk in zijn hoger beroep.

IV. Hoorzitting

Gelet op het gegeven dat het hoger beroep is ingesteld tijdens de zittingsperiode van de Generale Synode van Meppel hebben deputaten, om nog tijdig te kunnen adviseren, de datum van de hoorzitting bepaald op 10 mei 2017. Appellant heeft laten weten dat deze datum hem vanwege een vakantie niet schikt. Hij heeft schriftelijk een korte toelichting op zijn hoger beroep toegezonden ter vervanging van zijn bijdrage aan een hoorzitting. De kerkenraad van Y. heeft bij e-mail van 2 mei 2017 laten weten geen behoefte te hebben aan een hoorzitting en ook, gelet op hetgeen in de procedure bij de classis reeds is ingebracht, niet aan het indienen van een verweerschrift.

Op 29 juni 2017 heeft appellant ten overstaan van de generale synode gereageerd op de hem toegezonden concept-uitspraak en aan de generale synode een zevental vragen voorgelegd om die te betrekken bij de heroverweging.

V. Kern van het geschil

Appellant heeft bezwaar gemaakt tegen de benoeming van twee broeders tot ouderling omdat zij de middagdiensten in de regel niet bezoeken en dat als ouderling ook niet van plan zijn te gaan doen. In de procedure gaat het in wisseling van argumenten vooral over het bezoek van kerkdiensten in het algemeen en de exegetische vragen daaromtrent.

VI. Beoordeling

1. De roeping van ouderlingen en diakenen (artikel B25.1 van de kerkorde) bestaat uit de verkiezing, de benoeming, de instemming van de gemeente en de bevestiging. De instemming van de gemeente is verkregen als er geen gegrond bezwaar is ingebracht tegen leer of leven van de benoemde broeder (artikel B25.7 van de kerkorde). Deze instemming van de gemeente is een essentieel onderdeel van de roeping tot het ambt. Een bezwaar tegen een benoeming dient dan ook ernstig genomen te worden, zowel aan de kant van de bezwaarmaker als van de kerkenraad die daarover moet beslissen. Het bezwaar dient zich echter wel te beperken tot leer of leven van de betrokken kandidaat-ambtsdrager(s). Daarbij gaat het om wat betrokkene als zijn geloof belijdt en hoe hij dat in praktijk brengt. Ook in het vervolg van het beroep en het hoger beroep dient de beoordeling daarop gericht te blijven.
2. Appellant heeft bezwaar gemaakt tegen de benoeming van twee broeders in het ambt van ouderling omdat de broeders de middagdiensten in de regel niet bezoeken en de benoeming tot ouderling voor hen geen reden is om daar verandering in te brengen. Zoals de generale synode uit het hierboven beschreven procesverloop is gebleken, hebben de standpunten in de procedure van beroep en hoger beroep zich ontwikkeld in de richting van meer algemene bezwaren tegen de opvatting en/of het beleid van de kerkenraad ten aanzien van de kerkdiensten, de wijze waarop de kerkenraad leiding geeft aan de gemeente en een exegetisch verschil van mening over met name Hebrëeën 10:25. Appellant vraagt eerst de classis en nu de generale synode om beweringen op die punten op hun juistheid te beoordelen. In zijn reactie ten overstaan van de generale synode op 29 juni 2017 heeft appellant zeven vragen ter heroverweging voorgelegd. De generale synode constateert dat ook deze vragen primair zien op de opvattingen over het bezoeken van de tweede dienst.
3. De generale synode is van oordeel dat de in hoger beroep aan de orde zijnde vraag slechts kan zijn of de kerkenraad terecht tot een afwijzing van de bezwaren tegen leer of leven van de betrokken kandidaat-ouderlingen heeft kunnen komen. Dat oordeelt zij als de kern van het geschil waarover een uitspraak moet worden gedaan. Alle overige meningsverschillen van meer algemene aard zal de generale synode dan ook buiten beschouwing laten.
4. De kerkenraad heeft bij de beoordeling van het bezwaar en in zijn verweer tegen het beroep bij de classis onder meer het volgende aangevoerd. Bij de talstelling en verkiezing van ambtsdragers is essentieel dat ouderlingen voldoen aan de eisen die aan betrokkenen in Gods Woord gesteld zijn (1 Timoteüs 3 en Titus 1). Het gaat om de levende relatie met onze Here zelf en toewijding en trouw in de dienst aan Hem. De kerkenraad heeft gezamenlijk uitgesproken dat hij niemand, ook (kandidaat-)ouderlingen niet, wil verplichten tot het regelmatig bezoeken van beide diensten. Iemand die de

gewoonte heeft om op zondag eenmaal naar de kerk te gaan, zoals de betrokken broeders, kan dus op tal worden gezet, tenzij die eenmalige kerkgang een uiting is van een gebrek aan toewijding en trouw. Het gebrek aan toewijding en trouw is in dat geval zichtbaar in het hele functioneren van betrokkene in de gemeente. Criterium voor talstelling is dus met name toewijding aan God in leer en leven. De kerkenraad heeft bij beide broeders toewijding en trouw in de dienst aan de Here geconstateerd en is daarom tot benoeming overgegaan.

5. De generale synode is van oordeel dat het primair aan de kerkenraad is om binnen zijn bevoegdheid en verantwoordelijkheid het afwegingskader, als onder 4 geschetst, te bepalen. De toetsing of beide broeders in leer en leven toegewijd en trouw zijn aan de Here is slechts voorbehouden aan de kerkenraad. De generale synode kan in hoger beroep de besluitvorming van de kerkenraad op dit punt dan ook slechts marginaal toetsen. Op basis van de in de kerkelijke rechtsgang ingebrachte standpunten van appellant en de kerkenraad, alsmede de toetsing in beroep door de classis, komt de generale synode tot het oordeel dat de kerkenraad tot de beslissing kon komen dat het niet structureel bezoeken van de middagdienst geen dusdanig bezwaar tegen leer of leven van de benoemde broeders hoeft op te leveren dat de kerkenraad daarom op zijn benoeming had moeten terugkomen.
6. Ten overvloede merkt de generale synode nog op dat de opvatting over het beleid van de kerkenraad ten aanzien van de kerkdiensten in het algemeen, inclusief de daarbij behorende exegetische vragen, in het kader van het hoger beroep niet aan de orde kunnen komen, te meer omdat de kerkenraad gedurende de procedure meerdere keren heeft uitgesproken dat dit een onderwerp van kerkelijke bezinning is waarover dus nog verder gedacht en gesproken zal worden.

VII. Uitspraak

De generale synode verklaart het hoger beroep X. tegen de uitspraak van de classis Noord-Brabant-Limburg d.d. 9 maart 2017 ongegrond en bevestigt daarmee de beslissing op bezwaar van de kerkenraad van Y. d.d. 2 juli 2016.